

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
Кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології

Савенкова І.І.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА
ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

«ПСИХОСОМАТИКА»

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої

освіти спеціальності 053 Психологія

спеціалізації «Клінічна та реабілітаційна психологія»

Одеса – 2022

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради

*Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»*

(Протокол № 2 від 28 вересня 2022 р.)

Автор:

Савенкова І.І., завідувач кафедри психіатрії, медичної та спеціальної психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», доктор психологічних наук, професор

Рецензенти:

Омелянович В.М., доктор психологічних наук, професор кафедри медичної психології Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л.Шупика.

Вдовиченко О.В., доктор психологічних наук, професор, в.о.декана соціально-гуманітарного факультету ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д.Ушинського».

Методичні рекомендації містять систематизоване викладання навчальної дисципліни, завдання до практичних занять та виконання самостійної роботи здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія; висвітлюють загальні й окремі питання клінічної психології відповідно до нових стандартів навчальної програми.

Подано анотацію дисципліни, вимоги до знань і вмінь здобувачів, набутих у процесі вивчення дисципліни; плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, рекомендовану літературу, індивідуальні навчально-дослідні завдання.

ЗМІСТ

Навчально-тематичний план дисципліни.....	3
Вступ.....	4
Анотація навчальної дисципліни.....	5
Опис навчальної дисципліни.....	8
Плани практичних занять та завдання до самостійної роботи	9
Технологічна карта дисципліни.....	13
Самостійна робота.....	15
Індивідуальні навчально-дослідні завдання.....	16
Критерії оцінювання.....	17
Засоби діагностування результатів навчання.....	21
Питання до екзамену	21
Тести для самоперевірки.....	23
Рекомендована література.....	29

Навчально-методичний план дисциплін

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усьог о	у тому числі				усьог о	у тому числі			
		л	пр лаб	інд.	с.р.		л	п	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1.	Проблеми психосоматичних відношень в психології та медицині									
Тема 1. Загальні поняття та терміни в психосоматиці.	11	2	2	1	6	15	1	1	1	12
Тема 2. Психосоматична єдність людини.	19	4	4	1	10	15	1	1	1	12
Разом за змістовим модулем 1	30	6	6	2	16	30	2	2	2	24
Змістовий модуль 2.	Психосимптоматика психосоматичних розладів.									
Тема 3. Психосимптоматика хронічних неінфекційних захворювань.	16	2	2	2	10	16	2	2	2	10
Тема 4. Генезис болю та диференціація больових відчуттів при психосоматичних захворюваннях.	14	2	2	2	8	14	2	2	2	8
Разом за змістовим модулем 2	30	4	4	4	18	30	4	4	4	18
Змістовий модуль 3.	Психосоматичні та соматогенні порушення психіки.									
Тема 5. Соматогенні порушення психіки.	11	2	2	1	6	15	1	1	1	12
Тема 6. Психосоматичні захворювання, генезис виникнення, теорії,	19	4	4	1	10	15	1	1	1	12

концепції.										
Разом за змістовим модулем 3	30	6	6	2	16	30	2	2	2	24
Змістовий модуль 4.	Типологічні групи та переважаючі хвороби.									
Тема 7. Типологічні групи та переважаючі хвороби серцево-судинної системи та органів дихання.	16	2	2	1	11	16	1	1	1	13
Тема 8. Типологічні групи та переважаючі хвороби сечовидільної системи та органів травлення.	14	2	2	1	9	14	1	1	1	11
Разом за змістовим модулем 4	30	4	4	2	20	30	2	2	2	24
Усього годин	120	20	20	10	70	120	10	10	10	90

Вступ

Методичні рекомендації призначені для студентів спеціальності 053 «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти, які навчаються за ОПП «Клінічна та реабілітаційна психологія», у якості допомоги при підготовці до практичних занять та виконання самостійної роботи з дисципліни «Психосоматика».

Методичні рекомендації розроблені на підставі Закону України «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», Положення про порядок подання навчально-методичних видань у державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д.Ушинського».

Методичні рекомендації містять рекомендації до виконання практичних занять та самостійної роботи здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія; навчально-методичний план дисципліни, анотацію навчальної дисципліни; план практичних занять та завдання до самостійної роботи; технологічну карту дисципліни; індивідуальне навчально-дослідне завдання; критерії оцінювання за різними видами роботи, критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю; засоби діагностування результатів навчання; питання до екзамену; тестові завдання для перевірки знань; рекомендовану літературу.

Сподіваємося, що методичні рекомендації допоможуть студентам успішно підготуватися до практичних занять та засвоїти матеріал для самостійного опрацювання.

Анотація навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Психосоматика»: надання здобувачам уявлення основ спеціальних знань у галузі соматичних та поведінкових порушень психічних процесів, зі змістом дослідницької та практичної діяльності практичних психологів у відповідності до вимог; ознайомлення з предметом, об'єктом, базовими категоріями, методологією психосоматики, завданнями, принципами, формами й методами психологічного впливу на свідомість особистості майбутнього психолога та підготовка майбутніх фахівців до роботи з клієнтами при порушеннях соматичного стану психогенного генезу, психологічними особливостями порушення психічних процесів, що призводять до порушення соматичного стану клієнта; поглибленого розуміння порушень психічних процесів при соматичних захворюваннях, розуміння психічних процесів з позиції психосоматичної єдності людини.

Передумови для вивчення дисципліни: для вивчення навчальної дисципліни «Психосоматика» здобувачі мають опанувати знання з таких навчальних дисциплін, як «Анатомо-фізіологічна основа ЦНС», «Патопсихологія та основи психіатрії», «Клінічна психологія».

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН 5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПРН 9. Вирішувати етичні дилеми, спираючись на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН13. Складати соціально-психологічний висновок за результатами проведення аналізу з метою визначення характеру міжособистісних стосунків в родині та за запитом.

Очікувані результати вивчення дисципліни: У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен **знати:** теоретичні основи патопсихології; порушення психічних процесів; особливості порушення пізнавальних, емоційних та вольових процесів при психічних захворюваннях; формування умінь та навичок у студентів-магістрів підбирати методи, засоби, форми при вивченні цієї дисципліни; підвищувати рівень своєї компетентності як особистості та громадянина.

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, здатністю надання професійної допомоги особистості, яка опинилась у складних життєвих ситуаціях.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 04. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності:

СК 3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК 04. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК 06. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК 09. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Міждисциплінарні зв'язки: «Анатомо-фізіологічна основа ЦНС», «Психофізіологія», «Клінічна психологія», «Психодіагностика психічних розладів та їх реабілітація», «Патопсихологія та основи психіатрії».

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни: Обов'язкова	
Змістових модулів – 4	ОПП «Клінічна та реабілітаційна психологія» Спеціальність 053 Психологія	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – розробка плану дослідження (за вибором)		2-й	2-й
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 0,7 самостійної роботи студента – 2,5	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		20 год.	10 год
		Практичні, семінарські	
		20 год.	10 год
		Самостійна робота	
		70 год.	90 год
		Індивідуальні завдання:	
		10 год.	10 год
Вид контролю:			
екзамен	екзамен		

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна	Кількість годин заочна	Форми контролю
1	«Загальні поняття та терміни в психосоматиці»	6	12	групова співбесіда усне опитування, перевірка практичних завдань, екзамен
2	«Психосоматична єдність людини»	10	12	
3	«Психосимптоматика хронічних неінфекційних захворювань»	10	10	
4	«Генезис болю та диференціація больових відчуттів при психосоматичних захворюваннях»	8	8	
5	«Соматогенні порушення психіки»	6	12	
6	«Психосоматичні захворювання, генезис виникнення, теорії, концепції»	10	12	
7	«Типологічні групи та переважаючі хвороби серцево-судинної системи та органів дихання»	11	13	
8	«Типологічні групи та переважаючі хвороби сечовидільної системи та органів травлення»	9	11	
Разом		70	90	

Практичне заняття 1

Семінар «Загальні поняття та терміни в психосоматиці»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Предмет, завдання та методи дослідження у психосоматиці.
2. Історичний нарис розвитку психосоматики.
3. Основні поняття у психосоматиці.
4. Загальні принципи функціонування мозку людини як матеріального субстрату психічного.
5. Методологічні принципи психосоматики.
6. Методи психологічного дослідження у психосоматиці.

Обов'язкове практичне завдання:

Робота в малих групах.

1. Дати характеристику методологічних особливостей психосоматики як галузі клінічної психології.
2. Скласти таблицю щодо предмета, завдання та структури порушень психосоматичного генезу; провести диференціацію таких станів.

Результати доповісти на практичному занятті.

Рекомендова література:

[1], [3], [5], [7], [9], [10], [12].

Практичне заняття 2

Круглий стіл «Психосоматична єдність людини»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Проблема психосоматичних відношень в психології та медицині.
2. Особливості психосоматичного підходу в психосоматиці.
3. Особливості соматопсихогенного підходу в психосоматиці. Ідея «холізму» в психосоматиці.
4. Концепція «специфічного емоційного конфлікту».
5. Біль як наслідок ворожості.
6. Біль як засіб комунікації.
7. Біль як загроза цілісності тіла.
8. Біль на трьох рівнях символізації.
9. Біль при конверсійній істерії.
10. Поняття «больового досвіду», первинні та вторинні компоненти.
11. Чекання болю та відношення до нього.
12. Метод трьохмірної семантичної дескрипції болю.
13. Психологічні особливості психогенного болю.

Обов'язкове практичне завдання:

Робота в малих групах.

1. Скласти таблицю структурних компонентів психологічної єдності людини.
2. Порівняти основні наукові підходи щодо вивчення психосоматичного та соматогенного підходу у психосоматиці.
3. Скласти таблицю складових психосоматичної єдності людини.

Результати доповісти на практичному занятті.

Рекомендова література:

[2], [4], [5], [6], [8], [10], [13].

Практичне заняття 3

Семінар «Психосимптоматика хронічних неінфекційних захворювань»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Етіологія, патогенез психосоматичних захворювань.
2. Особливості психосимптоматики хронічних неінфекційних захворювань у дітей.
3. Види порушень емоцій при психосоматичних захворюваннях.
4. Порушення вольових процесів при психосоматичних захворюваннях, етіологія, патогенез.
5. Порушення пізнавальних психічних процесів при психосоматичних захворюваннях, особливості перебігу.

Обов'язкове практичне завдання:

Питання для дискусії робота в малих групах:

1. Дати характеристику формам перебігу психосоматичних порушень.
2. Порівняти основні психологічні структурні компоненти прояву різних форм психосоматичних розладів. Стисло обґрунтуйте свою відповідь.
3. Розробити структурно-логічну схему розвитку психосоматичних порушень у дітей.
4. Розробити порівняльну таблицю психологічної характеристики дітей при різних формах психосоматичних порушень.

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендова література:

[2], [3], [5], [7], [8], [10], [14].

Практичне заняття 4

Семінар «Генезис болю та диференціація больових відчуттів при психосоматичних захворюваннях»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Біль як симптом психосоматичного розладу.
2. Хронічний біль, етіологія, патогенез. 3. Співвідношення двох основних компонентів переживання болю – сенсорного та емоційного у перебігу психосоматичного розладу.
4. Психогенний біль, особливості, перебіг.
5. Основні теорії психогенного болю.
6. Біль як психологічний феномен.
7. Концепція болю за З.Фрейдом.
8. Біль на трьох рівнях символізації.
9. Механізми психогенного болю.

Обов'язкове практичне завдання:

Питання для дискусії (робота в малих групах)

1. Дати характеристику психологічним відмінностям між проявом різних форм психогеній (зробити таблицю)
2. Проаналізувати психологічні особливості перебігу психогенного болю, розробити психологічний інструментарій та реабілітаційні заходи.

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендова література:

[1], [2], [5], [6], [8], [11], [12].

Практичне заняття 5

Семинар «Соматогенні порушення психіки»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Астенічний синдром, характеристика.
2. Астено-депресивний синдром, характеристика.
3. Депресивні розлади, характеристика.
4. Психологічні діагностичні критерії, характеристика.
5. Рекурентний депресивний розлад, характеристика.
6. Астено-фобічні розлади. Тривожно-фобічні розлади, особливості прояву.
7. Агрофобія, характеристика.
8. Соціальні фобії, характеристика.
9. Соматоформні розлади, характеристика.
10. Соматизований розлад, характеристика.

Обов'язкове практичне завдання:

Питання для дискусії (робота в малих групах):

1. Розробити порівняльну таблицю прояву різних форм прояву соматогенних порушень психіки.
2. Розробити критерії психодіагностики соматогенних порушень психіки (скласти порівняльну таблицю).

Результати доповісти на практичному занятті.

Рекомендова література:

[1], [2], [5], [6], [8], [11], [12].

Практичне заняття 6

Семінар «Психосоматичні захворювання, генезис виникнення, теорії, концепції»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

- 1.Співвідношення психосоматичних захворювань та типологічних груп у безперервному спектрі „ τ -типу”.
- 2.Реляційна концепція часу.
- 3.Теорія переживання часу.
- 4.Циклоїдна модель переживання часу.
- 5.Концепція психосоматичної єдності людини.
- 6.Теорія впливу індивідуально-типологічних особливостей людини на перебіг захворювання.
- 7.Теорія впливу психіки на соматичний стан людини.
- 8.Концепція «профілю особистості».
- 9.Концепція «специфічного емоційного конфлікту».

Обов'язкове практичне завдання:

Підготовка психодіагностичного інструментарію та реабілітаційних заходів:

- 1.Розробити алгоритм психодіагностичного дослідження осіб із психосоматичними захворюваннями органів серцево-судинної системи та органів дихання.
- 2.Провести психодіагностику, обробку та інтерпретацію отриманих результатів дослідження.
3. Розробити напрямки та програму реабілітаційних заходів осіб із психосоматичними порушеннями.

4. Розробити напрямки та програму реабілітаційних заходів осіб із психосоматичними захворюваннями.

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендова література:

[1], [2], [5], [6], [8], [11], [12].

Практичне заняття 7

Семінар «Типологічні групи та переважаючі хвороби серцево-судинної системи та органів дихання»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

- 1.Локалізація симптомів хронічних неінфекційних захворювань серцево-судинної системи та органів дихання у типологічних групах.
- 2.Суб'єктивна виразність болю у типологічних групах серцево-судинних захворювань та органів дихання.
- 3.Неінфекційні міокардити, ішемічна хвороба серця, інфаркт міокарду, тахікардія та брадикардія у типологічних групах.
- 4.Неінфекційні трахеїти, бронхіти, хронічні пневмонії у типологічних групах.
- 5.Тривалість біологічного циклу та періоди загострення хронічних захворювань органів дихання та серцево-судинної системи.
- 6.Особливості прояву психосоматичних захворювань серцево-судинної системи та органів дихання у дітей.

Обов'язкове практичне завдання:

Питання для дискусії (робота в малих групах):

- 1.Розробити порівняльну таблицю прояву різних форм прояву соматогенних порушень психіки.

2. Розробити критерії психодіагностики соматогенних порушень психіки (скласти порівняльну таблицю).

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендова література:

[1], [2], [5], [6], [8], [11], [12].

Практичне заняття 8

Семінар «Типологічні групи та переважаючі хвороби сечовидільної системи та органів травлення»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

- 1.Локалізація симптомів хронічних неінфекційних захворювань сечовидільної системи та органів травлення у типологічних групах.
- 2.Суб'єктивна виразність болю у типологічних групах захворювань сечовидільної системи та органів травлення.
- 3.Неінфекційні цистити, уретрити, пієлонефрити, гломерулонефрити, хронічна ниркова недостатність, енурези у типологічних групах.
- 4.Дисфункції біліарного тракту, хронічні панкреатити, холецистити, гастрити, виразкова хвороба шлунку у типологічних групах.
- 5.Тривалість біологічного циклу та періоди загострення хронічних захворювань органів травлення та сечовидільної системи. 6.Особливості прояву психосоматичних захворювань сечовидільної системи та органів травлення у дітей.

Обов'язкове практичне завдання:

Питання для дискусії (робота в малих групах):

- 1.Розробити порівняльну таблицю прояву різних форм прояву психосоматичних захворювань органів травлення.

2. Розробити критерії психодіагностики психосоматичних захворювань сечовивідних шляхів (скласти порівняльну таблицю).

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендова література:

[1], [2], [5], [6], [8], [11], [12].

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Форма організації на занятті	Обов'язкове практичне завдання	Термін виконання
<i>Семінар</i> «Загальні поняття та терміни в психосоматиці»	<i>Участь у колективному обговоренні динамічним зворотнім зв'язком:</i> 1.Предмет, задачі та методи дисципліни “Психосоматика”; 2.Історичний нарис розвитку психосоматики. 3.Основні поняття. 4.Загальні принципи функціонування мозку людини як матеріального субстрату психічного. 5.Методологічні принципи психосоматики. 6.Методи психологічного дослідження психосоматиці.	Робота в малих групах. 1.Дати характеристику методологічних особливостей психосоматики як галузі клінічної психології. 2.Скласти таблицю щодо предмета, завдання та структури порушень психосоматичного генезу; провести диференціацію таких станів. Результати доповіді на практичному занятті.	На практ. занятті

<p><i>Круглий стіл</i> «Психосоматична єдність людини».</p>	<p><i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i> 1. Проблема психосоматичних відношень в психології та медицині. 2. Особливості психосоматичного підходу в психосоматиці. 3. Особливості соматопсихогенного підходу в психосоматиці. Ідея «холізму» в психосоматиці. 4. Концепція «специфічного емоційного конфлікту». 5. Біль як наслідок ворожості. 6. Біль як засіб комунікації. 7. Біль як загроза цілісності тіла. 8. Біль на трьох рівнях символізації. 9. Біль при конверсійній істерії. 10. Поняття «больового досвіду», первинні та вторинні компоненти. 11. Чекання болю та відношення до нього. 12. Метод трьохмірної семантичної дескрипції болю. 13. Психологічні особливості психогенного болю.</p>	<p>Робота в малих групах. 1. Скласти таблицю структурних компонентів психологічної єдності людини. 2. Порівняти основні наукові підходи щодо вивчення психосоматичного та соматогенного підходу у психосоматиці. 3. Скласти таблицю складових психосоматичної єдності людини..</p>	<p>До наступ. практ. заняття</p>
<p><i>Семінар</i> «Психосимптоматика хронічних неінфекційних захворювань»</p>	<p><i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i> 1. Етіологія, патогенез</p>	<p>Питання для дискусії робота в малих групах: 1. Дати характеристику формам перебігу психосоматичних порушень. 2. Порівняти основні психологічні структурні</p>	<p>На прак. занятті</p>

	<p>психосоматичних захворювань. 2.Особливості психосимптоматики хронічних неінфекційних захворювань у дітей. 3.Види порушень емоцій при психосоматичних захворюваннях. 4.Порушення вольових процесів при психосоматичних захворюваннях, етіологія, патогенез. 5.Порушення пізнавальних психічних процесів при психосоматичних захворюваннях, особливості перебігу.</p>	<p>компоненти прояву різних форм психосоматичних розладів. Стисло обґрунтуйте свою відповідь. 3. Розробити структурно-логічну схему розвитку психосоматичних порушень у дітей. 4.Розробити порівняльну таблицю психологічної характеристики дітей при різних формах психосоматичних порушень.</p>	
<p><i>Семінар</i> «Генезис болю та диференціація больових відчуттів при психосоматичних захворюваннях»</p>	<p><i>Участь у колективному обговоренні динамічним зворотнім зв'язком:</i> 1.Біль як симптом психосоматичного розладу. 2.Хронічний біль, етіологія, патогенез. 3.Співвідношення двох основних компонентів переживання болю – сенсорного та емоційного у перебігу психосоматичного розладу. 4.Психогенний біль, особливості, перебіг. 5.Основні теорії психогенного болю. 6.Біль як психологічний феномен. 7.Концепція болю за З.Фрейдом. 8.Біль на трьох рівнях символізації.</p>	<p>Питання для дискусії (робота в малих групах) 1. Дати характеристику психологічних відмінностей між проявом різних форм психогеній (зробити таблицю) 2.Проаналізувати психологічні особливості перебігу психогенного болю, розробити психологічний інструментарій та реабілітаційні заходи.</p>	<p>До наступ. практич. заняття</p>

	9.Механізми психогенного болю.		
Семінар «Соматогенні порушення психіки»	<p><i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Астенічний синдром. 2. Астено-депресивний синдром. 3. Депресивні розлади. 4. Психологічні діагностичні критерії. 5. Рекурентний депресивний розлад. 6. Астено-фобічні розлади. Тривожно-фобічні розлади. 7. Агрофобія. 8. Соціальні фобії. 9. Соматоформні розлади. 10. Соматизований розлад.. 	<p>Питання для дискусії (робота в малих групах):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розробити порівняльну таблицю прояву різних форм прояву соматогенних порушень психіки. 2. Розробити критерії психодіагностики соматогенних порушень психіки (скласти порівняльну таблицю). 	До наступ. практ. заняття
Семінар «Психосоматичні захворювання, генезис виникнення, теорії, концепції»	<p><i>Психодіагностика порушень пізнавальних психічних процесів та розробка відповідних реабілітаційних заходів:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Співвідношення психосоматичних захворювань та типологічних груп у безперервному спектрі „т-типу”. 2. Реляційна концепція часу. 3. Теорія переживання часу. 4. Циклоїдна модель переживання часу. 5. Концепція психосоматичної єдності людини. 6. Теорія впливу індивідуально-типологічних 	<p>Підготовка психодіагностичного інструментарію та реабілітаційних заходів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розробити алгоритм психодіагностичного дослідження осіб із психосоматичними захворюваннями органів серцево-судинної системи та органів дихання. 2. Провести психодіагностику, обробку та інтерпретацію отриманих результатів дослідження. 3. Розробити напрямки та програму реабілітаційних заходів осіб із психосоматичними порушеннями. 4. Розробити напрямки та програму реабілітаційних заходів осіб із психосоматичними захворюваннями. 	До наступ. практ. заняття

	<p>особливостей людини на перебіг захворювання.</p> <p>7.Теорія впливу психіки на соматичний стан людини.</p> <p>8.Концепція «профілю особистості».</p> <p>9.Концепція «специфічного емоційного конфлікту».</p>		
<p><i>Семінар</i> «Типологічні групи та переважаючі хвороби серцево-судинної системи та органів дихання»</p>	<p><i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i></p> <p>1.Локалізація симптомів хронічних неінфекційних захворювань серцево-судинної системи та органів дихання у типологічних групах.</p> <p>2.Суб'єктивна виразність болю у типологічних групах серцево-судинних захворювань та органів дихання.</p> <p>3.Неінфекційні міокардити, ішемічна хвороба серця, інфаркт міокарду, тахікардія та брадикардія у типологічних групах.</p> <p>4.Неінфекційні трахеїти, бронхіти, хронічні пневмонії у типологічних групах.</p> <p>4.Тривалість біологічного циклу та періоди загострення хронічних захворювань органів дихання та серцево-</p>	<p>Питання для дискусії (робота в малих групах):</p> <p>1.Розробити порівняльну таблицю прояву різних форм прояву соматогенних порушень психіки.</p> <p>2. Розробити критерії психодіагностики соматогенних порушень психіки (скласти порівняльну таблицю).</p>	<p>До наступ. практич. заняття</p>

	судинної системи. 5.Особливості прояву психосоматичних захворювань серцево-судинної системи та органів дихання у дітей		
Семінар «Типологічні групи та переважаючі хвороби сечовидільної системи та органів травлення»	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 1.Локалізація симптомів хронічних неінфекційних захворювань сечовидільної системи та органів травлення у типологічних групах. 2.Суб'єктивна виразність болю у типологічних групах захворювань сечовидільної системи та органів травлення. 3.Неінфекційні цистити, уретрити, пієлонефрити, гломерулонефрити, хронічна ниркова недостатність, енурези у типологічних групах. 4.Дисфункції біліарного тракту, хронічні панкреатити, холецистити, гастрити, виразкова хвороба шлунку у типологічних групах. 5.Тривалість біологічного циклу та періоди загострення хронічних захворювань органів травлення та сечовидільної	Питання для дискусії (робота в малих групах): 1.Розробити порівняльну таблицю прояву різних форм прояву психосоматичних захворювань органів травлення. 2. Розробити критерії психодіагностики психосоматичних захворювань сечовидільних шляхів (скласти порівняльну таблицю).	До наступ. практич. заняття

	системи. 6.Особливості прояву психосоматичних захворювань сечовидільної системи та органів травлення у дітей.		
--	--	--	--

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна	Кількість годин заочна	Форми контролю
1	«Загальні поняття та терміни в психосоматиці»	6	12	групова співбесіда усне опитування, перевірка практичних завдань, екзамен
2	«Психосоматична єдність людини»	10	12	
3	«Психосимптоматика хронічних неінфекційних захворювань»	10	10	
4	«Генезис болю та диференціація больових відчуттів при психосоматичних захворюваннях»	8	8	
5	«Соматогенні порушення психіки»	6	12	
6	«Психосоматичні захворювання, генезис виникнення, теорії, концепції»	10	12	
7	«Типологічні групи та переважаючі хвороби серцево-судинної системи та органів дихання»	11	13	
8	«Типологічні групи та переважаючі хвороби сечовидільної системи та органів травлення»	9	11	
Разом		70	90	

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (план дослідження)

№ з/п	Тематика	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	«Загальні поняття та терміни в психосоматиці»	1	1
2	«Психосоматична єдність людини»	1	1
3	«Психосимптоматика хронічних неінфекційних захворювань»	2	2
4	«Генезис болю та диференціація больових відчуттів при психосоматичних захворюваннях»	2	2
5	«Соматогенні порушення психіки»	1	1
6	«Психосоматичні захворювання, генезис виникнення, теорії, концепції»	1	1
7	«Типологічні групи та переважаючі хвороби серцево-судинної системи та органів дихання»	1	1
8	«Типологічні групи та переважаючі хвороби сечовидільної системи та органів травлення»	1	1
	Разом	10	10

ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИКОНАННІ ІНДЗ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, НЕ ДОПУСКАТИ АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Види академічного плагіату:

- копіювання;
- перефразування;
- компіляція;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, есеїв тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.
	1 бал	Здобувач виконує більшість завдань практичних занять і самостійної роботи; в цілому відповідає на поставлені запитання, але не в змозі переконливо аргументувати свої відповіді, помиляється у використанні понятійного апарату.
	2 бали	Знання здобувача є достатньо повними, студент самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичні завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконуючи практичні завдання. Виконані завдання у цілому відповідають вимогам, хоча мають незначні огріхи.
	3 бали	Здобувач виконує всі завдання практичних занять і домашньої/самостійної роботи; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на питання під час усного і письмового опитування; бере активну участь у обговоренні питань, користується додатковою науковою літературою;

		самостійно опрацьовує першоджерела, щоб виконати додаткові завдання; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми, теми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей; активно, вміло працює в парі/групі/команді; здатний публічно представити матеріал.
Самостійна робота	0 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.
	1 бал	Здобувач володіє знаннями, демонструє відповідні результати навчання, використовує їх у нестандартних ситуаціях, але допускає помилки; з похибками виконує та аналізує практичні завдання.
	2 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: розробка плану дослідження (за вибором)	0 балів	Завдання не виконано. Не зараховуються роботи, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернет.
	1...3 балів	Завдання виконано формально, без виокремлення практичної, емпіричної частини дослідження плану.
	4...6 балів	Завдання виконано з творчим підходом, містить розділ теоретико-методологічної частини дослідження, програми дослідження,

		обґрунтування використання психодіагностичного інструментарію.
	7...9 балів	Завдання виконано, але всі розділи плану дослідження не розкрито в повному обсязі. Присутні помилки в розрахунках емпіричної частини дослідження, без достовірності отриманих результатів дослідження.
	10..12	Завдання виконано на належному рівні, але не простежується творчого підходу до написання бізнес-плану. Є огріхи в захисті роботи.
	13..14	Завдання виконано з творчим підходом, містить нешаблонні фрази, розгорнуте, цікаве, відрізняється власними роздумами, висновками, представлено з допомогою внесення до плану методів математичної обробки результатів дослідження, що забезпечує надійність та валідність дослідження.
Письмова робота	0..1 балів	Здобувач не менше ніж на 30% контрольних завдань надав правильну відповідь – початковий рівень знань
	2 бали	Здобувач не менше ніж на 50% контрольних завдань надав правильну відповідь – початковий рівень знань
	3 бали	Здобувач на 51% - 70% контрольних завдань надав правильну відповідь – середній рівень знань
	4 бали	Здобувач на 71% - 90% контрольних завдань надав правильну відповідь – достатній рівень знань
	5 балів	Здобувач на 91% - 100% контрольних завдань надав правильну відповідь – високий рівень знань

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Патопсихологія та основи психіатрії» за навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі екзамену, на який у структурі оцінювання відводиться 20 балів. Кількість балів здобувач отримує за оцінкою кожного з трьох питань білету усного екзамену. Здобувач може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів (не менше 40). Накопичені здобувачем бали протягом вивчення навчальної дисципліни не анулюються, а додаються. Оцінка на екзамені не може бути меншою за кількістю накопичених ним балів:

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не відповідає на запитання.
1-5 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; використовує елементарні прийоми виконання практичного завдання.
6-10 балів	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; виконує частину практичного завдання.
11-15 балів	Здобувач надає відповіді на запитання в цілому правильні, але здобувач припускається помилок у визначеннях. Здобувач робить власні висновки, наводить приклади практичного використання; виконує практичне завдання з незначними огріхами.
16-20 балів	Здобувач надає відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання; відповідаючи, здобувач розмірковує, робить власні висновки виконує правильно практичне завдання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; реалізує теоретичні положення навчальної дисципліни виконуючи практичні завдання у сфері юридичної психології . При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних

	завдань.
Добре (82-89 В)	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом і науково-понятійним апаратом в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, аргументовано висловлює свої думки, робить на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач у сфері юридичної психології, але припускається несуттєвих помилок. При виконанні практичних завдань, здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною.
Добре (74-81 С)	Здобувач добре володіє навчальним матеріалом, знає основні теоретичні положення, що відповідають програмі навчальної дисципліни, аналізує можливі практичні ситуації та вирішує їх, але припускається помилок які усуває за підтримки з боку викладача або однокурсників. Пояснює основні положення, дає правильні відповіді щодо форм юридичної психології при заданій зміні вихідних параметрів. Помилки у відповідях не є системними, впевнено працює за алгоритмом.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу. Виконує завдання із допустимою кількістю грубих помилок. Виявляє базові знання: має загальні уявлення про систему, структуру, функції та інструменти юридичної психології. На задовільному рівні володіє термінологією, може аналізувати, порівнювати і робити висновки, але відповіді мало аргументовані, неповно обґрунтовані висновки, допускає ряд серйозних помилок при узагальненні та інтерпретації основних закономірностей, фактів та явищ, зміст окремих питань викладає частково, непослідовно, відповідь виявляє прогалини у знаннях. Не виявляє творчості у вирішенні навчально-виховних ситуацій, нестандартні ситуації викликають значні труднощі; здебільшого не має власної позиції
Задовільно (60-63 E)	Здобувач опанував навчальний матеріал в мінімально допустимому обсязі, передбачений програмою навчальної дисципліни. Відповіді неточні або мало аргументовані, з порушенням послідовності викладання. При розкритті теоретичних положень припускається серйозних помилок, неточності у розумінні та інтерпретації основних

	закономірностей. Має практичні навички, достатні для виконання завдань на рівні мінімально допустимих вимог. При вирішенні завдань виконує роботу за зразком (практичним коментарем), але не розуміє достатньою мірою мету роботи, не вміє самостійно робити узагальнюючий висновок. Виконує завдання зі значною кількістю грубих помилок.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач недостатньо володіє начальним матеріалом (менше, ніж половина обсягу навчального матеріалу), знання фрагментарні, під час відповіді припускається суттєвих помилок, не може викласти зміст основних положень, не вміє самостійно робити узагальнюючий висновок, необхідні практичні уміння роботи не сформовані, принципові помилки в ході виконання завдань, не може самостійно виконати роботу. Здобувач демонструє недостатній рівень навчальних результатів за заданими стандартами по деяких складових навчальної програми з дисципліни, що свідчить про необхідність їх доопрацювання та повторного складання контрольних заходів.
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач не володіє навчальним матеріалом передбачений програмою навчальної дисципліни, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань, не усвідомлює мету вивчення дисципліни, відсутні практичні уміння та навички, не вміє орієнтуватися під час розв'язання практичних завдань, більшість навчальних завдань не виконано. Здобувач демонструє повну відсутність навчальних результатів за заданими стандартами по всіх складових навчальної програми з дисципліни, що свідчить про необхідність повторного вивчення курсу.

Засоби діагностування результатів навчання

Оцінювання: індивідуальне опитування, колективна співбесіда, перевірка виконання практичних завдань, письмове опитування, презентація результатів самостійної роботи, екзамен. Демонстрування результатів навчання: дискусія, усні доповіді, робота в парах, круглий стіл, презентація результатів самостійної роботи.

Питання до екзамену

1. Предмет, задачі та методи вивчення дисципліни “Психосоматика”.
2. Історичний нарис розвитку психосоматики як галузі клінічної психології.
3. Поняття про порушення психічних процесів соматогенного генезу.
4. Порушення сприймання, мислення, пам’яті, уваги при соматичних захворюваннях.
5. Форми порушення емоцій та вольових процесів при соматичних захворюваннях.
6. Порушення свідомості при соматичних захворюваннях.
7. Проблема психосоматичних відношень в психології та медицині.
8. Особливості психосоматичного підходу в психосоматиці.
9. Особливості соматопсихогенного підходу в психосоматиці.
10. Ідея «холізму» в психосоматиці.
11. Концепція «специфічного емоційного конфлікту».
12. Біль як наслідок ворожості, психологічна характеристика.
13. Біль як засіб комунікації, психологічна характеристика.
14. Біль як загроза цілісності тіла, психологічна характеристика.
15. Біль на трьох рівнях символізації, психологічна характеристика.
16. Біль при конверсійній істерії, психологічна характеристика.
17. Поняття «больового досвіду», первинні та вторинні компоненти.
18. Чекання болю та відношення до нього.
19. Метод трьохмірної семантичної дескрипції болю.
20. Психологічні особливості психогенного болю.
21. Етіологія, патогенез психосоматичних захворювань.
22. Особливості психосимптоматики хронічних неінфекційних захворювань у дітей.
23. Види порушень емоцій при психосоматичних захворюваннях.

- 24.Порушення вольових процесів при психосоматичних захворюваннях, етіологія, патогенез.
- 25.Порушення пізнавальних психічних процесів при психосоматичних захворюваннях, особливості перебігу.
- 26.Біль як симптом психосоматичного розладу, психологічна характеристика.
- 27.Хронічний біль, етіологія, патогенез, психологічна характеристика.
- 28.Співвідношення двох основних компонентів переживання болю – сенсорного та емоційного у перебігу психосоматичного розладу.
- 29.Психогенний біль, особливості, перебіг.
- 30.Основні теорії психогенного болю, психологічна характеристика.
- 31.Біль як психологічний феномен, психологічна характеристика.
- 32.Концепція болю за З.Фрейдом.
- 33.Біль на трьох рівнях символізації, психологічна характеристика.
34. Механізми психогенного болю, психологічна характеристика.
- 35.Біль як галюцинація, психологічна характеристика.
- 36.Астенічний синдром, психологічна характеристика.
- 37.Астено-депресивний синдром, психологічна характеристика.
38. Депресивні розлади. Психологічні діагностичні критерії.
- 39.Рекурентний депресивний розлад. Психологічні діагностичні критерії.
- 40.Астено-фобічні розлади. Психологічні діагностичні критерії.
- 41.Тривожно-фобічні розлади. Агрофобія. Соціальні фобії.
- 42.Соматоформні розлади. Соматизований розлад. Іпохондричний розлад.
- 43.Психопатизація. Психологічні діагностичні критерії.
- 44.Делірій, спричинений алкоголем. Психологічні діагностичні критерії.
45. Маніакальний синдром. Гіпоманія. Психологічні діагностичні критерії.
- 46.Співвідношення психосоматичних захворювань та типологічних груп у безперервному спектрі „ τ -типу”.
- 47.Реляційна концепція часу, характеристика.
- 48.Теорія переживання часу, характеристика.

- 49.Циклоїдна модель переживання часу, характеристика.
- 50.Концепція психосоматичної єдності людини, характеристика.
- 51.Теорія впливу індивідуально-типологічних особливостей людини на перебіг захворювання.
- 52.Теорія впливу психіки на соматичний стан людини, характеристика.
- 53.Концепція «профілю особистості», характеристика.
- 54.Концепція «специфічного емоційного конфлікту», характеристика.
- 55.Локалізація симптомів хронічних неінфекційних захворювань серцево-судинної системи та органів дихання у типологічних групах.
56. Суб'єктивна виразність болю у типологічних групах серцево-судинних захворювань та органів дихання. Неінфекційні міокардити, ішемічна хвороба серця, інфаркт міокарду, тахікардія та брадикардія у типологічних групах.
- 57.Неінфекційні трахеїти, бронхіти, хронічні пневмонії у типологічних групах. Тривалість біологічного циклу та періоди загострення хронічних захворювань органів дихання та серцево-судинної системи.
- 58.Особливості прояву психосоматичних захворювань серцево-судинної системи та органів дихання у дітей.
- 59.Локалізація симптомів хронічних неінфекційних захворювань сечовидільної системи та органів травлення у типологічних групах.
- 60.Дисфункції біліарного тракту, хронічні панкреатити, холецистити, гастрити, виразкова хвороба шлунку у типологічних групах.

ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Змістовий модуль 1. Проблеми психосоматичних відношень в психології та медицині

1. Синонімом до поняття «психосоматика» є:

- А) фізіологічна психологія;
- Б) патологічна психологія;
- В) анатомічна психологія;
- Г) структурна психологія.

2. Об'єктом вивчення психосоматики є:

- А) людина з проблемами виховання;
- Б) людина з проблемами навчання;
- В) людина з проблемами адаптації;
- Г) людина з проблемами соціалізації.

3. Методологія психосоматики визначається:

- А) філософським рівнем;
- Б) загальнонауковим рівнем;
- В) конкретно-науковим рівнем;
- Г) історичним рівнем.

4. Метою психологічного дослідження у психосоматиці є:

- А) генетичний принцип;
- Б) принцип індивідуалізації дослідження;
- В) принцип вивчення конкретної особистості;
- Г) психофізичний принцип.

5. Модель Гіппократа базується на принципі:

- А) «не нашкодь»;
- Б) «роби добре»;
- В) «дотримуйся обов'язку»;
- Г) «поважай права та переваги особистості».

6. Модель Парацельса базується на принципі:

- А) «не нашкодь»;
- Б) «роби добре»;
- В) «дотримуйся обов'язку»;
- Г) «поважай права та переваги особистості».

7. Деонтологічна модель базується на принципі:

- А) «не нашкодь»;
- Б) «роби добре»;
- В) «дотримуйся обов'язку»;
- Г) «поважай права та переваги особистості».

Змістовий модуль 2. Психосимптоматика психосоматичних розладів

8. Біоетика базується на принципі:

- А) «не нашкодь»;
- Б) «роби добре»;
- В) «дотримуйся обов'язку»;
- Г) «поважай права та переваги особистості».

9. Психосоматика має значний вплив на розвиток різних галузей медицини, окрім:

- А) психіатрії;
- Б) травматології;
- В) неврології;
- Г) нейрохірургії.

10. Теоретичні та практичні проблеми якої спеціальності не можуть розроблятися без психосоматики:

- А) фітотерапії;
- Б) фізіотерапії;
- В) психотерапії;
- Г) променевої терапії.

11. Ким був запропонований термін «біоетика»?

- А) Доссе;
- Б) Хайдеггером;
- В) Поттером;
- Г) Юдіним.

12. Психосоматика має значний вплив на розвиток різних загальнотеоретичних питань психології, окрім:

- А) аналізу компонентів, які входять до складу психічних процесів;
- Б) вивчення співвідношення розвитку та розпаду психіки;
- В) розробки філософсько-психологічних проблем;
- Г) встановлення ролі особистісного компонента у структурі різних форм психічної діяльності.

13. Яка етична модель у психосоматиці отримала найбільший розвиток за останню чверть XX століття?

- А) модель Гіппократа;
- Б) біоетика;
- В) деонтологічна модель;
- Г) модель Парацельса.

14. Який принцип у психосоматиці може конкретизуватися як етіологія та патогенез психопатологічних розладів?

- А) принцип єдності свідомості та діяльності;
- Б) принцип розвитку;
- В) принцип особистісного підходу;
- Г) принцип структурності.

15. Хто ввів термін «деонтологія»?

- а) Декарт;
- б) Спиноза;
- в) Бентам;
- г) Бубер.

Змістовий модуль 3. Психосоматичні та соматогенні порушення психіки

16. Засновником закону переживання часу є:

- А) Александр;
- Б) Цуканов;
- В) Сеченов;
- Г) Карвасарський.

17. Засновником концепції «специфічного емоційного конфлікту» є:

- А) Александр;
- Б) Цуканов;
- В) Сеченов;
- Г) Карвасарський.

18. Хто уперше описав у людини п'ять відчуттів, враховуючи біль?

- А) Платон;
- Б) Аристотель;
- В) Дарвін Е.;
- Г) Фрей.

19. Хто уперше висунув гіпотезу про існування у шкірі та слизових оболонках болючих рецепторів:

- А) Платон;
- Б) Аристотель;
- В) Дарвін Е.;
- Г) Фрей.

20. Хто є автором теорії інтенсивності:

- А) Платон;
- Б) Аристотель;
- В) Дарвін Е.;
- Г) Фрей.

21. Чекання, “страх болю” є примітивною формою емоції страху взагалі згідно вчення:

- А) Аствацатурова;
- Б) Данієлополу;
- В) Анохіна;
- Г) Мерскі.

22. В класичній психосоматиці виділяють три групи розладів, окрім:

А) конверсійних розладів;

Б) «органних неврозів»;

В) психосоматичних захворювань у вузькому значенні слова;

Г) вегетозів.

23. Представниками антропологічного напрямку в психосоматиці є:

А) Поллок;

Б) Стоквис;

В) Вітковер;

Г) Вайзеккер.

24. Термін «психосоматика» в медицину ввів:

А) Гіппократ;

Б) Райх;

В) Хайнрот;

Г) Гародден.

Змістовий модуль 4. Типологічні групи та переважаючі хвороби

25. Засновником кортико-вісцеральної патології, як одного із напрямків психосоматики, є:

А) Павлов;

Б) Анохін;

В) Биков;

Г) Сімонов.

26. Сучасна біопсихосоціальна модель хвороби розроблена:

А) Карасу;

Б) Екскюлем;

В) Енгелем;

Г) Любаном-Плоцца.

27. Автором концепції «профіля особистості» в психосоматичній медицині є:

А) Александер;

Б) Вітковер;

В) Данбар;

Г) Поллак.

28. Поведінковий тип А є «фактором ризику»:

А) шлунково-кишкових захворювань;

Б) злоякісних новоутворень;

В) порушення дихальної системи;

Г) серцево-судинних захворювань.

29. Конверсійні розлади, які поклали початок психоаналітичному напрямку в психосоматиці, були описані:

А) Александером;

Б) Джелліффе;

В) Фрейдом;

Г) Адлером.

30. Термін «алекситимія» ввів:

А) Еллікс;

Б) Карасу;

В) Сифнеос;

Г) Розенман.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бакаєв С.Д. Клінічна нейропсихологія: *навч. посібник*. К.: Вища шк., 2022. 220с.
2. Заболотна А.В. Нейропсихологія: *підручник*. К.: Вища шк., 2022. 398с.
3. Загорна Є.Є. Основи патопсихології: *навч. посібник*. К.: “Професіонал”, 2018. 200 с.
4. Savenkova I. Psychosomatics: *tutorial*. Mykolaiv: Pion, 2020. 180s.
5. Савенкова І.І. Клінічна психологія: навчальний посібник. 3-е видання. Херсон: ООО «Айлант», 2021. 320с.
6. Савенкова І.І. Нейропсихологія: *навчально-методичний посібник*. Миколаїв: МНУ, 2021. 220с.
7. Савенкова І.І. Патопсихологія: *навч.-метод. посібник*. 2-е видання. Миколаїв: МНУ, 2020. 220с.

Допоміжна:

8. Чуєва С.К. Нейропсихологія: *методичні рекомендації*. К.: Вища шк., 2019. 98с.
9. Савенкова І.І. Хронопсихологічне прогнозування перебігу захворювань у психосоматичних хворих: *Монографія*. К.: КУ ім. Б.Грінченка, 2019. 220с.
10. Savenkova I. The Psychology of Time: *tutorial*. Mykolaiv: Pion, 2020. 240s.
11. Савенкова І.І. Хронопсихологічне прогнозування інтелекту дитини з особливими потребами // *Трансформаційні зміни особистості студентської молоді засобами професійної освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю*. Наукове видання. – Миколаїв: ІЛІОН, 2018. – 47–49.
12. Савенкова І.І. Хронопсихологічне прогнозування інтелекту дитини з особливими потребами. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. 2018. № 1 (19). С. 121–126.

Електронні ресурси

13.Savenkova Iryna Psychosomatic unity of human from the position of chronopsychology on the example of ischemic disorders and heart diseases.

Electronic Journal of General Medicine. 2019; 16(6):em157.

doi:10.29333/ejgm/114263 [Електронний ресурс]. URL:

<http://www.ejgm.co.uk/download/psychosomatic-unity-of-human-from-the-position-of-chronopsychology-on-the-example-of-ischemic-7563.pdf>

14.Savenkova Iryna Time Factor in Psychological profiling of information Technology specialists for Future Career success. Journal of Environmental Treatment Techniques. 2019; Special Issue on Environment, Management and Economy, Pages: 1041-1045.

[Електронний ресурс]. URL:

<http://www.jett.dormaj.com/docs/Volume7/special%20issue/Time%20Factor%20in%20Psychological%20Profiling%20of%20Information%20Technology%20Specialists%20for%20Future%20Career%20Success.pdf>

15. Savenkova Iryna Chronopsychological forecast of nephrological diseases. EurAsianJournalofBioSciences, 14, 2411-2415

(2020) [Електронний ресурс].

URL: <http://www.ejobios.org/download/chronopsychological-forecast-of-nephrological-diseases-7796.pdf>

Навчальне видання

САВЕНКОВА І.І.

МЕТОДИЧНІ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИЗ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОСОМАТИКА»